

Utrecht betreft jongeren bij aanbesteding jeugdhulp

“Echt aan tafel zitten, vragen stellen en meedoen”

Tekst: **Dennis van den Brink**

Hoe ziet een aanbesteding specialistische jeugdhulp er in de praktijk uit? En hoe organiseer je dat met jongeren, ouders, professionals en organisaties samen? LOC Jeugd dacht met de gemeente Utrecht mee over het betrekken en inzetten van jongeren bij dit traject. Een gesprek met Tessa de Jonge, Thomas Polenz en Anne over hoe een aanbesteding met jongeren, ouders en professionals succesvol kan zijn.

Zorg die aansluit bij de wensen en behoeften van jongeren en ouders. En die ook nog effectief is. Dat was het doel van de gemeente Utrecht bij de aanbesteding specialistische jeugdhulp 2020. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de Jeugd-wet. Daarbij heeft ze in de huidige situatie met veel aanbieders te maken. Tessa de Jonge is beleidsadviseur Jeugd bij de gemeente. Tessa: “Veel aanbieders betekent veel tijd kwijt zijn aan het navigeren binnen het

landschap. Door te vereenvoudigen stel je de zorg meer centraal. Bijvoorbeeld door het organiseren van goede combinaties tussen school en de eigen omgeving van kinderen en jongeren. Alle partners die zich inzetten voor de sociale basis en basiszorg moeten samenwerken om ieder kind zo thuis mogelijk op te laten groeien. Het vraagt van buurtteams, onderwijs, huisartsen, jeugdartsen en aanbieders begrip voor elkaars vak, commitment en bereidheid. Als spin in het web met overzicht van de partners en visie op de koers hebben we een opdracht uitgeschreven. En zijn we de aanbesteding aangegaan.”

“Voor jongeren was het belangrijk om met de aanbieders aan tafel te zitten”

Vorbereiding aanbesteding

“In voorbereiding op de aanbesteding is het voor ons als gemeente vanaf het begin duidelijk geweest dat het belangrijk was om jongeren en ook ouders te betrekken”, vervolgt Tessa. “Hoé hebben we gaandeweg geleerd. De vraag aan onszelf en de jongeren was steeds: hoe

Door jongeren te betrekken bij de aanbesteding heeft de gemeente Utrecht het perspectief van ervaringsdeskundigen serieus genomen.

doen we dit zorgvuldig, met oog voor ieders inbreng?” Verkennende gesprekken met de jongerenorganisaties U-2B Heard!, de Nationale Jeugdraad (NJR), JongWijs en LOC Jeugd resulteerden in het samenstellen van een jongerenontwikkelgroep waarin zich jongeren vanuit elke organisatie verenigden.

Het doel van de ontwikkelgroep was de inbreng van jongeren in het aanbestedingsproces te vertegenwoordigen. Twee jongeren die de aanbesteding van begin tot eind hebben meegemaakt zijn Anne en Thomas. Als ervaringsdeskundigen zetten zij zich in om de zorg voor jongeren in de jeugdhulp te verbeteren. Anne: “Ik dacht in eerste instantie dat het niet zoveel voor zou stellen. We worden zogenaamd betrokken en mogen achteraf onze mening laten horen. Vaak wordt je mening gevraagd op het moment dat de besluiten al genomen zijn.”

Thomas vult aan: “Ik was in het begin heel sceptisch. Ik heb vaker leuke projecten gedaan waarin jongeren

mochten meebeslissen en praten. Daarna is er niet altijd iets mee gedaan.”

Gewenste betrokkenheid

Een bijeenkomst met de ontwikkelgroep bij de NJR zorgde voor meer duidelijkheid. De gemeente nam de jongeren mee in het aanbestedingstraject. Het traject bestond uit een pre-selectie, een dialoofase en de uiteindelijke beoordeling en eventuele gunning. In de dialoofase zouden er zes gesprekken met de aanbieders plaatsvinden. Onder begeleiding van de gemeente heeft de ontwikkelgroep nagedacht over de gewenste betrokkenheid van jongeren bij deze dialooggesprekken. Thomas: “Samen hebben we heel erg gezocht naar een juiste vorm. Voor jongeren was het belangrijk om aan tafel met de aanbieder te zitten. Op papier was het gelukt om dat voor elkaar te krijgen. Nu moest het nog handen en voeten in de praktijk krijgen.”

Dialogogesprekken

In de dialogofase voerden de twee geselecteerde aanbieders aparte gesprekken met de gemeente, jongeren en professionals over zorginhoudelijke thema's. Anne: "Bij het tweede dialogogesprek begon ik te geloven dat we dit echt aan het doen waren. Niet alleen aan de kant zitten en mond houden, maar écht aan tafel zitten, vragen stellen en meedoen." Voor Thomas zijn dit twee momenten geweest. Thomas: "We gingen het hebben over het voorbereiden van een pitchsessie. Toen dacht ik: dit ziet er mooi uit. We mogen een eigen pitch vormgeven waarin de aanbieders inhoudelijk op onze casussen terugkomen. Het andere moment was tijdens de dialogogesprekken die gingen over financiën en huisvesting. Ook bij deze thema's voelde ik mij erg serieus genomen." "We kunnen het niveau prima aan, maar meepraten wordt moeilijk als andere mensen er niet voor openstaan om ons mee te laten praten", zegt Anne.

Gelijkwaardigheid

In het gewenste samenspel tussen jongeren, gemeenten en aanbieders zou gelijkwaardigheid een vanzelfsprekendheid moeten zijn. Toch ervaren jongeren dat in de praktijk vaak anders. Anne: "Mensen wringen zich vaak in allerlei bochten omdat ze geen nee durven te zeggen. Het sentiment dat ervaringsdeskundigen kwetsbaar zijn, bestaat nog altijd. Het idee dat mensen altijd rekening met ons moeten houden, staat een gelijkwaardige samenwerking in de weg." Tegelijkertijd wringt daar ook de schoen." Tessa: "Jongeren zijn veel meer dan alleen hun ervaring. Het heeft alles te maken met hoe je met elkaar omgaat. Vaak niet anders dan hoe je dat met collega's doet. We hebben geprobeerd constant scherp te zijn of de jongeren vanuit een gelijkwaardige positie aan tafel zaten. Dit betekent ook twee kanten op kritisch en eerlijk zijn. Meer reflectie op 'gelijkwaardigheid' als concept kan hierin helpen."

En als dit traject zonder de ontwikkelgroep was gedaan? Tessa: "Dan hadden we op heel veel momenten scherp te gemist. Met zoveel belangen aan tafel leek het soms een rituele dans. Jongeren genoten van hun vrije rol en namen de ruimte om de vinger op de zere plek te leggen. Daarnaast hadden we een hoop eerlijkheid gemist

“Met zoveel belangen aan tafel leek het soms een rituele dans”

die jongeren hebben losgemaakt bij de twee aanbieders. En we hadden zeker gemist hoe we van jongeren kunnen leren." Thomas: "Dan had de gemeente Utrecht het perspectief van ervaringsdeskundigen gemist. We kregen dezelfde informatie, maar haalden er andere dingen uit." Anne: "Dan was het uiteindelijk ook goed gekomen. Ik dacht wel dat het taalgebruik abstracter zou zijn. Voor de sfeer was het erg belangrijk dat wij geen direct belang hadden in de gesprekken. We zaten niet in de rol van een gemeente of aanbieder."

Bijdrage jongeren belangrijk

In 2020 gaan twee samenwerkingsverbanden van jeugdhulpaanbieders uitvoering geven aan de specialistische jeugdhulp. Met minder aanbieders en vereenvoudiging van het landschap zet de gemeente in op zorg dichtbij en op maat. De betrokkenheid van alle jongeren heeft bijgedragen aan dit resultaat. Tessa: "Ik heb in het contact met jongeren veel geleerd over grenzen. En nee leren zeggen tegen elkaar. Elkaar durven scherp te houden en jezelf kwetsbaar opstellen horen daar ook bij. Voor mij begint dit eigenlijk ook bij oprechte nieuwsgierigheid." Thomas: "Een aanbesteding is meer dan alleen een bedrag noemen. Als je als gemeente echt wilt, dan is er veel mogelijk. Daarbij is het belangrijk om soms van je eigen pad af te wijken, zowel voor jongeren als de gemeente. Als je dit communiceert, kom je er samen uit." Anne: "Persoonlijk heeft dit traject mij veel gegeven. Aan de ene kant de mogelijkheid om regelmaat in mijn leven op te bouwen. En aan de andere kant de bevestiging dat ik mee kon praten over moeilijke thema's. Het heeft mij veel rust en zekerheid gegeven. Als laatste wil ik meegeven dat het belangrijk is om duidelijke verwachtingen naar elkaar uit te spreken. Hiermee voorkom je slechte ervaringen voor ervaringsdeskundigen en voor de organisaties die hen inschakelen."

Dennis van den Brink is adviseur LOC Jeugd.